

ТАТЈАНА ЈАНКОВИЋ

ЛАГАНО НАПРЕД

ИГРАЧКЕ

Мајка је фрктала сваки пут кад би отац спустио на сто смо-туљак са натписом *22. децембар* или *Робна кућа Београд*. Знала је да је унутра играчка. За њу, све што није било корисно било је штетно.

За оца, живот је био мука за коју се треба мучити, а игра радост украдена од живота. Кроз сестрино и моје детињство шверцовао је своје, прескочено.

У робним кућама читаве спратове испуњавале су играчке, непотребне до суза. Најпривлачније су биле оне најскупље, на батерије. Због батерија трошак око њих повећавао се у недоглед. Стајале су на високим полицама, уз лутке са свиленом косом и покретним очним капцима.

На нижим полицама налазиле су се играчке које су нам биле доступне – гумене, са писком. Прсти су се испочетка лепили за њихову сјајну фарбу. Сасвим нове, смрделе су на нову гуму, потом на стару.

Фигуре Дизнијевих јунака биле су радост над радостима: Шврћа, Дамбо, Паја Патак. Отац је куповао оне ситније.

Гумени чекић би писнуо кад се њиме удари.

Бели шнауцер подигнутог репа освртао се као да је управо позван.

* * *

Једном је млађа сестра остала дуго у болници. Отац ме је одвео у Робну кућу да изаберам лутку за њу. Показао ми је две на

највишој полици. Одабрала сам јефтинију. Била сам поносна на себе, донела сам одлуку одраслих.

Када је сестра изашла из болнице, отац нас је одвео у исту робну кућу да она сама изабере играчку. Показала је великог гуменог Ђепета на обућарској столици. Личио је на деду-патуљка. Била је чиста радост гледати га како поткива ципелу, срећан због дрвеног лутка који ће оживети.

Тујак, ѿујак понављала је сестра упирући прстом високо.

По томе где је стајао знала сам да је скуп. Она се уопште није трудила да се понаша одрасло. Стидела сам се уместо ње. Била је бледа, са пегама ситним као на бубамари. Отац се кратко премишљао. Купио га је.

Штрумпф и Штрумпфета су били последњи које је отац спустио на сто. Већ је и сестра била прерасла играчке. Гледала га је у чуду из свог пубертета. Отац их је поређао уз остале, на врх регала. Дуго их је бранио од нас.

* * *

Као и друге ствари које су постале сувишне, гумене играчке смо однели у село. Млечнобели најлонски џак у амбару био је пун њихових радосних очију.

Тражиле смо од бабе да нам скине џак. Изручиле бисмо играчке у траву и разгледале их. Више нисмо умеле да се играмо њима. Стиделе смо се да им позајмљујемо гласове.

Баба је након нашег одласка враћала џак у амбар и псовала нам мајку детињу.

Једном, кад нас дуго није било, истресла је џак у шљивар, међу свиње. Годинама потом, међу опалим шљивама које смо скупљали за ракију, налазиле смо блатњаве играчке.

Радовале смо се чак и кад би то биле само рука, нога или ципелица.

Радовала нас је њихова неуништивост.

GOOD COP

Једно време отац је радио као инспектор за провалне крађе. Кад би се у кући јавио на телефон, одговарао је са да, не и видећемо. О његовом послу сазнавала сам из ТВ-серија о шерифу Меклауда и Прљавом Харију.

Видела сам – није срећа бити инспектор. У станице грубих и праведних сорс доспевао је све сам олош. Једном у десет епизода појавио би се поштен криминалац, човек који се случајно нашао у

животу лопова. Инспектор је имао шесто чуло за такве, изводио их је на пут.

И у очеву станицу једном је доспео добри лопов. Са лицем у шакама испричао је своју несрећу са троје деце и умрлом женом. Инспектор га је саслушао тврдог лица. Затим је проговорио: слушај, пријатељу, опасно си забрљао. Listen to me, pall, you really fucked up. Лопов је спустио руке с лица и, не дижући поглед, изговорио кајем се. That's some bullshit, пресекао га је инспектор и прешао на ствар. Now listen to me. Ићи ћеш у затвор. Одлежаћеш годину. Ако се будеш примерно владао, пустиће те раније. Смисли где ћеш након тога. You gotta go away from here, иначе ће те наћи и вратиће те у игру. Има ли ко да ти чува децу? Мајка, рекао је покајник и поново заплакао на тврдој столици. Инспектор је једно време гледао кроз прозор, gave him a minute to pull himself up. Сада уради оно што мораш. A man's got to do what a man's got to do! И кад изађеш, памет у главу, да те овде више не видим. I'll keep my eye on you!

Отац је обишао доброг лопова у затвору, однео му новине и цигарете. Пратио је његов случај. Након што је пуштен, инспектор га је потражио на старој адреси. Одселио се, рекла је мајка.

* * *

Отац је имао бенефициран радни стаж. Већ у четрдесетим је отишао у пензију. Пиштољ је задржао. Непрестано му је налазио нова скровишта у кући.

Повремено смо сестра и ја, тражећи нешто друго, налазиле шаржер или футролу са пиштољем. Никад и једно и друго. Држао их је одвојено.

С годинама, отац је губио обележја своје професије. Престао је да облачи мантил и носи акт-ташну. Тонуо је у џемпер на копчање. Телефонски позиви су све ређе били за њега.

Једном сам га питала шта је са пиштољем. Продао га је.

He's got himself retired.

БАЛЕРИНА

Осврнула сам се да одмахнем оцу. Стајао је пред отвореном капијом. Махао ми је покретом саобраћајца.

Једном је његово радно место била раскрсница на Славији. Била је то његова прва важност у животу. Они којима је највише желео да се докаже нису знали за Славију. Село је имало једну раскрсницу, рачвање пред задругом. Име Јован Буљ ту није значило

ништа. Да је у белој униформи уместо на Трафалгар скверу отпле-
сао своју кореографију пред сељацима рекли би будала.

Отац није знао да плеше, да игра, да пева. Тело га није слуша-
ло за кретања вођена музиком. Није умео да изрази радост. По-
крети су му били као код првих модела робота. Могао је да издр-
жи напор, имао је несаломиву вољу. Био је тврд, камени праг пред
кућом. Да плеше, знао је једино на раскрсници. Правио је корак
уназад као у фокстроту, са дугим елегантним окретом на пети.

Једном је преко Славије наишао неки човек из села и видео
га. Очеве руке су клонуле.

* * *

Касније у животу отац се бавио разним пословима. Једва да
је било плеса у томе. Постао је незграпан. Ипак, кад ме испраћа
из дворишта, тело му се усправи, руке меко крену кроз ваздух.

Недавно сам гледала снимак деведесетогодишње балерине у
старачком дому. Боловала је од Алцхајмера. Кад су јој пустили
музику из Лабудовог језера, отплесала је читаву кореографију не
уоставши са столице.

Лаїано најред, крени. Иди, иди. Срећан њуи.